का॰ [२.३.२०-२२.] देवस्य त्वेति गृह्णात्याग्नेयं चतुरो मुष्टीनेवमग्नीषोमीयं यथादेवतमन्यदिति । हे हविः सवितुः देवस्य प्रसवे प्रेरणे सति तेन प्रेरितोऽहमग्नये जुष्टं प्रियं त्वा गृह्णामि । अग्नीषोमाभ्यां व्यासक्तदेवाभ्यां च जुष्टं त्वा गृह्णामि । काभ्यामश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां च । अंसमणिबन्धयोर्मध्यभागो दीर्घदण्डाकारो बाहुः । पञ्चाङ्गुलियुक्तोऽग्रभागो हस्तः । अश्विनौ हि देवानामध्वर्यू । पूषा हि देवानां भागधुक् । अतो ग्रहणसाधनयोः स्वबाह्वोरश्विबाहुभावना कार्या । हस्तयोस्तु पूषहस्तभावनेति भावः । सर्वात्मकस्याग्नेर्हविस्तादृशं मनुष्येण कथं ग्रहीतुं शक्यमिति सवित्रानुज्ञातोऽश्विबाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां गृह्णामीत्यर्थः । किं च सत्यं देवा अनृतं मनुष्या इति श्रुतेः [१.१.२.१७.] देवानां सत्यरूपत्वात्तदनुस्मृतिपूर्वकं हविर्ग्रहणं फलपर्यवसायित्वात्सत्यं भवति । देवतास्मृत्यभावे तु मनुष्याणामनृतरूपत्वात्तत्कृतमनुष्ठानं निःफलत्वादनृतं भवतीति देवतास्मरणमित्यभिप्रायः । हविर्गृह्णन्तमध्वर्युं देवताः सेवन्ते मम नाम ग्रहीष्यतीति । अनामग्रहं हविषि गृहीते तासां मिथः कलहो भवेदिदं मदर्थं गृहीतमिति । तत्कलहनिवृत्त्यर्थमग्नये जुष्टमग्नीषोमाभ्यां जुष्टमिति देवतानिर्देशपूर्वकं हविर्ग्रहणमित्यभिप्रायः ॥१०॥

a. भू॒ताय॑ त्वा॒ नारा॑तये । b. स्व॑र॒भिवि॒ख्येष॑म् ।

c. दृꣳह॑न्तां॒ दुर्या॑ः पृथि॒व्याम् ।

d. उ॒र्व॒न्तरि॑क्ष॒मन्वे॑मि ।

e. पृ॒थि॒व्यास्त्वा॒ नाभौ॑ सादया॒म्यदि॑त्या उ॒पस्थेऽग्ने॑ ह॒व्यꣳर॑क्ष ॥११॥

का॰ [२.३.२३.] भूताय त्वेति शेषाभिमर्शनमिति । हे व्रीहिशेष शकटावस्थित भूताय भवनाय यागान्तराणां ब्राह्मणभोजनस्य च पुनरपि सद्भावाय त्वा संपरिशेषयामीति शेषः । न अरातये अदानाय शेषयामि ॥ का॰ [२.३.२४.] स्वरिति प्राङीक्षत इति । अहं स्वरभिविख्येषं यज्ञं पश्येयं यज्ञो वै स्वरहर्देवाः सूर्य इति श्रुतेः [१.१.२.२३.] यज्ञदिवसदेवसूर्याः स्वःशब्देनोच्यन्ते । स्वर्गहेतुत्वादपि स्वःशब्देन यज्ञः । ख्या प्रकथने अभिविख्येषमभितो विशेषेण ख्यापयेयं पश्येयमित्यर्थः ।